భారత సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

మే 1, 1958

రఘునాత్ దాస్

vs

గోకల్ చంద్ మరియు మరొకరు

(ఎస్. ఆర్. దాస్ సి. జె., భగవతి, ఎస్. కె. దాస్ మరియు సుబ్బా

రావు జెజె.)

కాలపరిమితి - చరాస్తిని విభజించడానికి సహ-వారసుడి ద్వారా దావా, నిర్దిష్ట చరాస్తి కొరకు ఒకటా - "నిర్దిష్ట చరాస్తి", యొక్క అర్థం - అమలు చర్యలు పరిధిలోకి వచ్చే సమయాన్ని లెక్కించడం నుండి మినహాయింపు - భారత కాలపరిమితి చట్టం, 1908 (9 ఆఫ్ 1908), ఆర్టికల్స్ 49, 120, సెక్షన్ 14(1).

భారత పరిమితి చట్టంలోని ఆర్టికల్ 49లో కనిపించే "నిర్దిష్ట చరాస్తి" అనే పదాలకు అర్థం ఏమిటంటే, పిటిషనర్ తన నుండి తప్పుగా తీసుకున్న లేదా తప్పుగా నిలిపివేసిన వ్యక్తి నుండి తక్షణ స్వాధీనాన్ని 'దాని వాస్తవ రూపంలో' క్లెయిమ్ చేయడానికి అర్హత ఉన్న అటువంటి చరాస్తి యొక్క నిర్దిష్ట వస్తువులను మాత్రమే సూచిస్తుంది.

మరణించిన వ్యక్తి యొక్క చరాస్తిలో తన వాటాను పొందడానికి ఒక వారసుడు ఇతరులపై దావా వేయడం ఆర్టికల్ 49 ప్రకారం తప్పుగా తీసుకున్న ఒక నిర్దిష్ట చరాస్తికి సంబంధించినది కాదు మరియు చట్టంలో మరే ఇతర నిర్దిష్ట నిబంధన లేనప్పుడు, భారతీయ కాలపరిమితి చట్టంలోని ఆర్టికల్ 49 ప్రకారం కాకుండా ఆర్టికల్ 120 ద్వారానే నియంత్రించబడాలి.

మహమ్మద్ రియాసత్ అలీ v. *మ సమ్మత్ హస్నీన్ బాను*, (1893) ఎల్. ఆర్. 20 ఐ. ఎ. 155, పై ఆధారపడ్డారు.

పర్యవసానంగా, ఒక తీర్పుపై డిక్రీ జారీ చేయబడిన కేసులో , నిర్దిష్టమైన జి. పి. నోట్లను పేర్కొనకుండా , వాటిని విభజించకుండా, తండ్రి తన ఆధీనంలో ఉంచిన మొత్తం రూ.26 ,500 విలువ గల జి. పి. నోట్లలోంచి రూ.13,200 విలువ గల జి.పి.నోట్లను తమ్ముడికి బదిలీ చేయమని అన్నయ్యను ఆదేశించారు , మరియు డిక్రీని అమలు చేయడం ద్వారా ఉపశమనం పొందడంలో విఫలమైన తమ్ముడు , దావాను తీసుకువచ్చారు , దాని నుండి ప్రస్తుత అప్పీల్ ఉత్పన్నమవుతుంది, జి. పి. నోట్లను విభజించి , రూ.13,200 విలువ చేసే జి. పి. నోట్లను అతనికి బదిలీ చేయమని ఆదేశించమని అన్నయ్యకు వ్యతిరేకంగా మరియు అమలు ప్రక్రియ ప్రారంభం నుండి హైకోర్టు తుది తీర్పు వరకు కవర్ చేయబడిన మొత్తం కాలాన్ని కాలపరిమితి కాలాన్ని లెక్కించడంలో మినహాయించాలని.

నిర్ణయించారు, ఈ దావా ఉమ్మడి యాజమాన్యంలో ఉన్న చరాస్తి విభజనకు సంబంధించినది మరియు చరాస్తి యొక్క నిర్దిష్ట వస్తువు యొక్క స్వాధీనం కోసం కాదు మరియు అది ఆర్టికల్ 49 ద్వారా కాకుండా, భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని ఆర్టికల్ 120 ద్వారా నియంత్రించబడింది.

గోపాల్ చంద్ర బోస్ v. *సురేంద్ర నాథ్ దత్*, (1908) XII సి. డబ్ల్యుఎన్. 1010, భిన్నమైనది మరియు

వర్తించదు.

ఈ కేసులోని వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులు నిర్దేశిత కాలపరిమితిని లెక్కించడంలో భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 14(1) అవసరాలను తీర్చినందున, అమలు ప్రక్రియ ప్రారంభమైనప్పటి నుంచి హైకోర్టు తుది తీర్పు వెలువరించే వరకు ఉన్న కాలాన్ని మినహాయించాలి.

సివిల్ అప్పీల్ అధికార పరిధి: సివిల్ అప్పీల్ నం. 251 ఆఫ్ 1954.

సూట్ నం. 239 ఆఫ్ 1946 లో 1947 జూలై 1న అంబాలాలోని సబ్ –జడ్జి కోర్టు యొక్క తీర్పు మరియు డిక్రీ నుండి సివిల్ రెగ్యులర్ ఫస్ట్ అప్పీల్ నం. 1/E ఆఫ్ 1947 లో పంజాబ్ హైకోర్టు 1952 ఏప్రిల్ 22, నాటి తీర్పు మరియు డిక్రీ నుండి అప్పీల్.

తారాచంద్ బ్రిజ్ మోహన్ లాల్, అప్పీలుదారు తరఫున.

హర్ దయాల్ హర్డే, ప్రతివాది నం.1 తరపున.

1958. మే 1. కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును వెలువరించినది

దాస్ సి. జె. – 1947 జూలై 1 న అంబాలాలోని ఫస్ట్ క్లాస్ సబార్డినేట్ జడ్జి వాదికి అనుకూలంగా ఇచ్చిన డిక్రీని రద్దు చేస్తూ వాది యొక్క సూట్ నం. 239 ఆఫ్ 1946 ను కొట్టివేస్తూ పంజాబ్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ 1952 ఏప్రిల్ 22న ఇచ్చిన తీర్పు మరియు జారీ చేసిన డిక్రీకి వ్యతిరేకంగా వాది దాఖలు చేసిన అప్పీలు ఇది. 1952 డిసెంబర్ 19న డివిజన్ బెంచ్ ఇచ్చిన ధ్రువీకరణ పత్రం ఆధారంగా అప్పీల్ కు ప్రాధాన్యం ఇచ్చారు.

ఈ అప్పీలు యొక్క ఉద్దేశ్యానికి సంబంధించిన వాస్తవాలను క్లుప్తంగా చెప్పవచ్చు: లాలా బేనీ పెర్షాద్ అనే వ్యక్తి 1910 సంవత్సరంలో మరణించాడు, అతని భార్య శ్రీమతి దరోపది (ప్రతివాది రెస్పాండెంట్ నం. 2) మరియు ఆమె ద్వారా ఇద్దరు కుమారులు గోకుల్ చంద్ (ప్రతివాది రెస్పాండెంట్ నం. 1) మరియు అప్పుడు మైనర్ అయిన రఘునాత్ దాస్ (వాది అప్పీలుదారు). లాలా బేనీ పర్షాద్ అనేక జి. పి. నోట్లతో సహా గణనీయమైన చరాస్తులను మరియు వ్యవసాయ భూమి, తోటలు మరియు గృహాలతో సహా వివిధ స్థిరాస్తులను విడిచివెళ్లారు. ఆయన మరణానంతరం 1934లో అన్నదమ్ములిద్దరి మధ్య విభేదాలు తలెత్తే వరకు కుటుంబం ఉమ్మడిగా కొనసాగింది. చివరికి 1934 నవంబరు 12 న, ఇద్దరు సోదరులు కుటుంబ ఆస్తుల విభజనకు సంబంధించిన తమ వివాదాలను ఉమ్మడి బంధువైన లాలా రాంజీ దాస్ మధ్యవర్తిత్వానికి సూచిస్తూ ఒక ఒప్పందాన్ని అమలు చేశారు.

ప్రతివాది గోకుల్ చంద్ జి. పి. నోట్లలోని కొంత భాగాన్ని వినియోగించినట్లు, మధ్యవర్తి వారికి సూచించిన తేదీన రూ.26,500 విలువ గల జి. పి. నోట్లు మాత్రమే గోకుల్ చంద్, కుటుంబం యొక్క కర్త గా కలిగి ఉన్నారని ఆరోపించారు.

1936 జూన్ 21న మధ్యవర్తి ఒక తీర్పును తయారు చేశారు, దానిని అంగీకరించడానికి గుర్తుగా ఇద్దరు సోదరులు సంతకం చేశారు. 1936 జూలై 28న ఈ అవార్డును రిజిస్టర్ చేశారు. ఆ తీర్పు ద్వారా మధ్యవర్తి అందులో పేర్కొన్న విధంగా చరాస్తులు మరియు దుకాణాలను విభజించారు. ఇక జి. పి. నోట్ల విషయానికొస్తే గోకుల్ చంద్ పేరిట ఉన్న రూ.26,500 విలువ గల జి. పి. నోట్లలో రూ.13,300 విలువ గల జి. పి. నోట్లను గోకుల్ చంద్ మరియు మ సమ్మత్ దరోపది పేర్లతో నమోదు చేయాలని, మిగిలిన రూ.13,200 విలువ గల నోట్లను రఘు నాత్ దాస్ మరియు మ సమ్మత్ దరోపది పేర్లతో నమోదు చేయాలని మధ్యవర్తి ఆదేశించారు మరియు ఆమె మరణించే త వరకు మ సమ్మత్ దరోపది మాత్రమే మొత్తం రూ. 26,500 విలువ గల జి. పి. నోట్లపై వడ్డీకి అర్హత కలిగి ఉండాలి మరియు ఆమె మరణానంతరం గోకుల్ చంద్ రూ.13,300 విలువ గల జి. పి. నోట్లకు యజమాని అవుతారు మరియు రఘు నాత్ దాస్ రూ.13,200 విలువ గల జి. పి. నోట్లకు. రఘు నాత్ దాస్ కు రూ.20,000 మొత్తాన్ని పేర్కొన్న విధముగా నాలుగు వాయిదాల్లో వడ్డీతో సహా చెల్లించాలని గోకుల్ చంద్ ను మధ్యవర్తి ఆదేశించారు.

1936 ఆగస్టు 31న, గోకుల్ చంద్ అంబాలా జిల్లా జడ్జికి సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ షెడ్యూల్ II లోని పేరా 20 ప్రకారం అవార్డు దాఖలు చేయడానికి దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. ఆ ప్రొసీడింగ్స్ పెండింగ్ లో ఉన్న సమయంలో ఇద్దరు సోదరులు ప్రస్తుత అప్పీలుకు ముఖ్యం కానీ అవార్డులోని కొన్ని నిబంధనలను సవరిస్తూ రాజీ కుదుర్చుకున్నారు. 1936 నవంబరు 18న చేసిన ఉత్తర్వు ద్వారా జిల్లా న్యాయమూర్తి రాజీ ప్రకారం సవరించిన అవార్డును నమోదు చేయాలని ఆదేశించారు మరియు ఆ విధంగా సవరించిన అవార్డు నిబంధనలకు అనుగుణంగా డిక్రీని జారీ చేసారు.

1939 నవంబరు 15న రఘు నాత్ దాస్ డిక్రీ అమలు కోసం జిల్లా జడ్జి కోర్టులో దరఖాస్తు చేసుకున్నారు. జిల్లా జడ్జి దరఖాస్తును సబార్డినేట్ జడ్జి కోర్టుకు బదిలీ చేశారు

అతను ఆ దరఖాస్తు యొక్క నోటీసును గోకుల్ చంద్ కు జారీ చేయాలని ఆదేశించారు. వ్యవసాయ భూముల విభజనకు డిక్రీ జారీ చేసే అధికారం జిల్లా జడ్జికి లేదని, అధికార పరిధి లేకుండా డిక్రీని జారీ చేశారనే కారణంతో గోకుల్ చంద్ డిక్రీ అమలుపై అభ్యంతరం వ్యక్తం చేశారు. 1942 డిసెంబర్ 23న సబార్డినేట్ జడ్జి గోకుల్ చంద్ అభ్యంతరాన్ని అంగీకరించి అమలు దరఖాస్తును తోసిపుచ్చారు. రఘునాత్ దాస్ హైకోర్టుకు చేసిన అప్పీలుపై 1944 ఏప్రిల్ 5న గౌరవ సింగిల్ జడ్జి అప్పీలును ఆమోదించారు, కానీ గోకుల్ చంద్ దాఖలు చేసిన లెటర్స్ పేటెంట్ అప్పీల్ పై డివిజన్ బెంచ్ 1945 మార్చి 15 న సింగిల్ జడ్జి ఉత్తర్వులను రద్దు చేసి, సబార్డినేట్ జడ్జి జారీ చేసిన తొలగింపు ఉత్తర్వులను పునరుద్ధరించింది.

డిక్రీని ఆమోదించిన న్యాయస్థానంలో అధికార పరిధి లోపం, తత్ఫలితంగా అమలు చేసే న్యాయస్థానంలో అధికార పరిధి లేకపోవడం వంటి కారణాలతో తీర్పుపై ఇచ్చిన డిక్రీ ద్వారా తనకు లభించిన ఉపశమనం పొందడంలో విఫలమైన రఘునాత్ దాస్ 1945 ఆగస్టు 21న గోకుల్ చంద్ పై సూట్ నెం.80 ఆఫ్ 1945 ని దాఖలు చేశారు, తనకు అనుకూలంగా ఇవ్వబడిన రూ. 20,000 మొత్తంలో తనకి చెల్లించాల్సిన వడ్డీతో కూడిన మిగిలిన మొత్తం రూ.7,310-11-3 వసూలు కోసం. గోకుల్ చంద్ అనేక వాదనలు లేవనెత్తినప్పటికీ చివరికి అతని వాదనలన్నీ తిరస్కరణకు గురయ్యాయి మరియు అంబాలా సీనియర్ సబార్డినేట్ జడ్జి 1945 డిసెంబర్ 22 న తన తీర్పు ద్వారా రఘునాత్ దాస్ కు అనుకూలంగా డిక్రీ ఇచ్చారు. గోకుల్ చంద్ దాని నుండి ఎటువంటి అప్పీలు దాఖలు చేయలేదు, తత్ఫలితంగా ఆ డిక్రీ అంతిమమైనది మరియు దావాలోని పక్షాల మధ్య కట్టుబడి ఉంది.

1946 జూన్ 5న రఘునాత్ దాస్ అంబాలాలోని సీనియర్ సబార్డినేట్ జడ్జి కోర్టులో సూట్ నం. 239 ఆఫ్ 1946 అనే దావాను దాఖలు చేశారు, దాని నుండి ప్రస్తుత అప్పీల్ తలెత్తింది. రూ.26,500 విలువ చేసే జి. పి. నోట్లలో రూ.13,200 విలువ చేసే జి. పి. నోట్లను రఘునాత్ దాస్, మసమ్మత్ దరోపదిలకు ఎండార్స్ మెంట్ లేదా మరేదైనా చట్టపరమైన మార్గం ద్వారా బదిలీ చేయాలని , వాటిని ప్రభుత్వ రిజిస్టర్లలో నమోదు చేయించి , వాటిని వాది రఘునాత్ దాస్ కు అందజేయాలని గోకుల్ చంద్ ను ఆదేశించాలని ఈ దావాలో రఘునాత్ దాస్ పేర్కొన్నారు. పైన పేర్కొన్న అన్ని జి. పి. నోట్ల అంకెల వివరాలు , జారీ చేసిన సంవత్సరం , ముఖ విలువ , చెల్లించాల్సిన వడ్డీ వివరాలు ప్రార్థనలో పొందుపరచబడ్డాయి.

గోకుల్ చంద్ వాదికి రూ.13,200 చెల్లించేలా ఆదేశించాలని ప్రత్యర్థుల ప్రార్థన ఉండింది. గోకుల్ చంద్ దావాకు వ్యతిరేకముగా లిఖితపూర్వక వాంగ్మూలం దాఖలు చేశారు. 12 అంశాలకు తగ్గకుండా లేవనెత్తారు, వీటిలో 2, 3 అంశాలను మాత్రమే గట్టిగా వాదించినట్లు సబార్డినేట్ జడ్జి ఇచ్చిన తీర్పు ద్వారా తెలుస్తోంది. ఆ రెండు అంశాలు ఇలా ఉన్నాయి: –"(2) దావా గడువులోగా వేసారా? మరియు (3) సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ యొక్క ఆర్డర్ 2, రూల్ 2 ద్వారా దావా నిషేధించబడిందా? గౌరవ సబార్డినేట్ జడ్జి ఈ రెండు అంశాలను వాదికి అనుకూలంగా తీర్పునిచ్చారు. భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని ఆర్టికల్ 49 ఈ కేసు వాస్తవాలకు వర్తించదని, మరే ఇతర నిర్దిష్ట వర్తించే ఆర్టికల్ లేనందున, ఈ వ్యాజ్యం మిగిలిన ఆర్టికల్ 120 ప్రకారం నిర్వహించబడుతుంది అని ఆయన నిర్ణయించారు . 1939 నవంబర్ 15 నుంచి 1945 మార్చి 15 వరకు అమలు ప్రక్రియలో వెచ్చించిన కాలాన్ని ఆర్టికల్ 120 కింద కాలపరిమితి కాలాన్ని లెక్కించడంలో భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 14 కింద మినహాయించాలని గౌరవ సబార్డినేట్ జడ్జి అభిప్రాయపడ్డారు. రూ.7,310–11–3 మొత్తాన్ని రికవరీ చేయడానికి గతంలో దాఖలైన దావాలో చర్యకు కారణం ప్రస్తుత దావాలోని చర్యకు కారణం కాదని, అందువల్ల ప్రస్తుత దావా సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లోని ఆర్డర్ 2, రూల్ 2 ద్వారా నిషేధించబడలేదని గౌరవ సబార్డినేట్ జడ్జి పేర్కొన్నారు. అందుకు అనుగుణంగా గౌరవ సబార్డినేట్ జడ్జి రఘునాథ్ దాస్ కు అనుకూలంగా తీర్పునిచ్చారు. దీనిపై గోకుల్ చంద్ హైకోర్టును ఆశ్రయించారు.

ఈ అప్పీల్ పంజాబ్ హైకోర్టు డివిజన్ బెంచ్ ముందు విచారణకు వచ్చింది. అప్పీలుకు మద్దతుగా కేవలం రెండు అంశాలను మాత్రమే వాదించారు, అవి: (1) దావా కాలక్రమేణా నిషేధించబడిందా మరియు (2) సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లోని ఆర్డర్ 2, రూల్ 2 ప్రకారం దావా నిషేధించబడిందా? గోకుల్ చంద్ తరఫు గౌరవ న్యాయవాది వాదనలు వినిపిస్తూ ఈ దావా “ఇతర నిర్దిష్ట చరాస్తుల”, అంటే భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని ఆర్టికల్స్ 48, 48ఎ, 48బి పరిధిలోకి రాని తదనుగుణంగా ఆర్టికల్ 49 ద్వారా నియంత్రించబడే నిర్దిష్టమైన చరాస్తుల రికవరీ చేయడానికేనని పేర్కొన్నారు.

ఆర్టికల్ 49 "ఇతర నిర్దిష్ట చరాస్తికి లేదా దానిని తప్పుగా తీసుకోవడం లేదా నష్టపర్చడం లేదా తప్పుగా నిర్బంధించడం కొరకు పరిహారం" కోసం దావాకు మూడు సంవత్సరాల కాలపరిమితిని కల్పిస్తుంది మరియు ఈ మూడు సంవత్సరాల వ్యవధి "ఆస్తిని తప్పుగా తీసుకున్నప్పుడు లేదా నష్టపర్చడం లేదా నిర్బంధికుడి స్వాధీనం చట్టవిరుద్ధంగా మారినప్పుడు" ప్రారంభమవుతుంది. హైకోర్టు అభిప్రాయం ప్రకారం, ఈ వ్యాజ్యం నిర్దిష్ట ప్రభుత్వ ప్రామిసరీ నోట్లు రికవరీ చేయడానికి సంబంధించినది మరియు హైకోర్టు ప్రకారం, దావాలో వాది పేర్కొన్న ఉపశమనాలను పేర్కొన్న దావా యొక్క 18 వ పేరాను పరిశీలిస్తే ఇది స్పష్టమైంది. జి. పి. నోట్ల అంకెలు, విలువ, జారీ చేసిన సంవత్సరం మరియు వాటిపైన వడ్డీ రేట్లు పేర్కొనబడిన ఈ విషయంలో హైకోర్టు నిర్ణయాత్మకంగా కనిపించింది. ఈ వ్యాజ్యం ఆర్టికల్ 49 ప్రకారం నిర్వహించబడుతుందని, 1939 నవంబర్ 15 నుంచి 1945 మార్చి 15 మధ్య కాలాన్ని మినహాయించినా వాదికి కాలం అయిపోతుందని, భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 14 వర్తింపచేసే అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాల్సిన అవసరం లేదని హైకోర్టు అభిప్రాయపడింది. వ్యాజ్యాన్ని పరిష్కరించడానికి కాలపరిమితి అంశంపై కనుగొన్న అంశం సరిపోతుంది కాబట్టి, హైకోర్టు సివిల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ లోని ఆర్డర్ 2, రూల్ 2 కు సంభందించిన మరొక అంశంపై చర్చించలేదు కానీ అప్పీల్ ను అనుమతించి, దావాను కాలదోషం పట్టినదిగా కొట్టివేసింది.

హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు సరైనదని అంగీకరించలేకపోతున్నాం. జి. పి. నోట్లకు సంబంధించినంత వరకు తీర్పు డిక్రీ కేవలం పార్టీల హక్కులను మాత్రమే ప్రకటించింది అన్న వాస్తవాన్ని హైకోర్టు విస్మరించింది. ఈ డిక్రీ ప్రకారం రఘునాత్ దాస్ రూ.26,500 విలువ గల జి. పి. నోట్లో తన పేరు మీద మరియు మ సమ్మత్ దరోపది పేరు మీద రూ.13,200 విలువ గల జి. పి. నోట్లు కలిగి ఉండటానికి అర్హుడు. గోకుల్ చంద్ మరియు మ సమ్మత్ దరోపది పేర్లతో ఏ నిర్దిష్ట జి. పి. నోట్లను ఆమోదించాలో లేదా వాటిలో దేనిని రఘునాత్ దాస్ మరియు అతని తల్లి పేర్లతో ఆమోదించాలో పేర్కొనడం ద్వారా జి. పి. నోట్లు విభజించలేదు. జి. పి. నోట్ల వాస్తవానికి పక్షాల సమ్మతితో లేదా కోర్టు డిక్రీ ద్వారా విభజించబడే వరకు, సోదరులెవరూ జి. పి. నోట్ల యొక్క ఏదైనా నిర్దిష్ట భాగాన్ని తన ప్రత్యేక ఆస్తిగా క్లెయిమ్ చేయలేరు లేదా

ఏదైనా నిర్దిష్ట జి. పి. నోట్లను వాటి వాస్తవ రూపంలో పంపిణీ చేయమని అడగలేరు. గోకుల్ చంద్ జి. పి. నోట్లను సామరస్యపూర్వకంగా విభజించడానికి అంగీకరించకపోవడంతో, రఘునాత్ దాస్ కోర్టు సహాయం కోరి, కోర్టు ఆదేశాల ప్రకారం మొత్తం రూ.26,500 విలువ చేసే జి. పి. నోట్లను రెండు భాగాలుగా విభజించాలని, రూ.13,200 విలువ చేసే ఒక భాగంను తనకు (రఘునాత్ దాస్) మరియు తన తల్లికి అనుకూలంగా గోకుల్ చంద్ ద్వారా లేదా అతని తరఫున ఆమోదించాలని మరియు తరువాత వాది అయిన అతనికి అప్పగించాలని అభ్యర్థించారు. రూ.13,200 విలువ చేసే జీ. పీ. నోట్లలోని నిర్దిష్ట భాగాలను వాటి వాస్తవ రూపంలో తనకు అందజేయాలని ఆయన తన దావాలో చెప్పలేకపోయాడు. ఇది వాస్తవ స్థితి కాబట్టి, మేము భావించినట్లుగా, రఘునాత్ దాస్ దావాను "నిర్దిష్ట చరాస్తి" కోసం దావాగా పరిగణించలేము. ఆ వ్యక్తీకరణ ఒక దావాను కవర్ చేయడానికి మాత్రమే సముచితంగా ఉంటుంది, దీనిలో వాది నిర్దిష్ట చరాస్తి పొందడానికి అర్హుడని ఆరోపించిన మరియు /లేదా దానిని అతడు ప్రస్తుతం వాస్తవ రూపంలో కలిగి ఉండటానికి అర్హుడు మరియు ప్రతివాది తన నుండి అన్యాయంగా తీసుకున్న మరియు /లేదా చట్టవిరుద్ధంగా అతని నుండి నిలుపుదల చేస్తున్నాడు. ఇక్కడ పరిస్థితి అది కాదు. ఈ ఇద్దరు అన్నదమ్ములు మొదట తోటి వారసులుగా, ఆ తర్వాత తీర్పు ద్వారా డిక్రీ జారీ తరువాత ఉమ్మడి కౌలుదార్లుగా రూ.26,500 విలువ చేసే జీ. పీ. నోట్లకు అర్హులని గుర్తించుకోవాలి. వాటాలు అంగీకారంతోనో, కోర్టు ద్వారానో విభజన జరిగే వరకు జి. పి. నోట్లు తన ఆధీనంలో ఉన్న గోకుల్ చంద్ వాటిని రఘునాత్ దాస్ నుంచి అక్రమంగా తీసుకున్నాడని, వాటిని కలిగి ఉండటం చట్టవిరుద్ధమని అని లేదా చట్టవిరుద్ధముగా మారింది అని చెప్పలేము. ఈ పరిగణనలు ఈ కేసును *గోపాల్ చంద్రబోస్ v. సురేంద్రనాథ్ దత్* (1) కేసు నుండి స్పష్టంగా వేరు చేస్తాయి, దాని పై హైకోర్టు ఆధారపడింది, ఎందుకంటే ఆ కేసులో ప్రతివాదికి ప్రశ్నార్థకమైన జి. పి. నోట్లపై హక్కు లేదా ఆసక్తి లేదు మరియు దానిపై స్వాధీనాన్ని నిలుపుకునే హక్కు లేదు. కాబట్టి ప్రస్తుత పరిస్థితికి ఆర్టికల్ 49లోని మూడవ కాలమ్ లో పేర్కొన్న తొలి కాలపరిమితి అంశం వర్తించదు. మరణించిన వ్యక్తి యొక్క చరాస్తిలో తన వాటాను పొందడానికి ఒక వారసుడు ఇతర వారసులపై దావా వేయడం

(1) (1908) XII సి. డబ్ల్యూ. ఎన్. 1010

ఆర్టికల్ 49 ద్వారా తప్పుగా తీసుకున్న నిర్దిష్ట చరాస్తికి సంబంధించినది కాదని, ఆర్టికల్ 120 ద్వారా నియంత్రించబడుతుందని ఇప్పుడు బాగా నిర్ధారించబడింది. *మహమ్మద్ రియాసత్ అలీ v. మసుమత్ హసీన్ బాను* (1) చూడండి. ఆ కేసు వాస్తవాలకు, ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలకు మధ్య ఉన్న ఒకే ఒక వ్యత్యాసం ఏమిటంటే, ఇక్కడ తీర్పు పై డిక్రీ ద్వారా వారసుల హక్కులను ప్రకటించారు, కానీ ఆ పరిస్థితి జ్యుడీషియల్ కమిటీ నిర్దేశించిన సూత్రాన్ని వర్తింపజేయడంలో ఎటువంటి భౌతిక తేడాను కలిగించదు. ఈ రెండు సందర్భాల్లో వాది వాదనల సారాంశం ఏమిటంటే, ఆస్తి నుండి తన వాటాను వేరు చేయడం మరియు అలా వేరు చేయబడిన తన వాటాను అతనికి కేటాయించడం మరియు తనకి పంపిణీ చేయడం. సంక్షిప్తంగా చెప్పాలంటే, అటువంటి దావా అనేది వారసులు ఉమ్మడిగా లేదా ఉమ్మడి కౌలుదారులుగా కలిగి ఉన్న చరాస్తులను విభజించడానికి లేదా విభజించడానికి దావా తప్ప మరేమీ కాదు మరియు అటువంటి దావాకు వర్తించే నిర్దిష్ట ఆర్టికల్ ఏదీ లేదు కనుక ఆర్టికల్ 120 ద్వారా నియంత్రించబడాలి.

ఆర్టికల్ 120 నిర్దేశించిన కాలపరిమితి దావా హక్కు పొందిన తేదీ నుంచి ఆరేళ్లు. అందువల్ల కాలపరిమితి పరిధిలో ఉండటానికి, వాది 1939 నవంబర్ 15, నుండి 1945 మార్చి 15, వరకు అమలు ప్రక్రియలో గడిపిన కాలాన్ని మినహాయించాలని కోరుకున్నాడు. భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 14 (1) ఈ క్రింది విధంగా ఉంది:

"14 (1) ఏదైనా దావాకు నిర్దేశించిన కాలపరిమితి కాలాన్ని లెక్కించేటప్పుడు, వాది తగిన శ్రద్ధతో మరొక సివిల్ ప్రొసీడింగ్ ను ప్రాసిక్యూట్ చేస్తున్న సమయం, మొదటి సందర్భం కోర్ట్ లో లేదా అప్పీల్ కోర్టులో, ప్రతివాదికి వ్యతిరేకంగా, ప్రొసీడింగ్ ఒకే వాద కారణంపై స్థాపించబడినప్పుడు మరియు కోర్టులో సదుద్దేశంతో ప్రాసిక్యూట్ చేయబడినప్పుడు, అధికార పరిధి లోపం, లేదా అలాంటి స్వభావం కలిగిన ఇతర కారణాల వల్ల, దానిని చేపట్టలేకపోతుంటే, మినహాయించబడుతుంది."

పై సెక్షన్ తన కేసు వాస్తవాలకు వర్తించదని ప్రతివాది వాదించాడు. అలాంటి వాదన సరైనదని మేము భావించడం లేదు. రఘునాథ్ దాస్ ప్రారంభించిన అమలు చర్య ఖచ్చితంగా సివిల్ ప్రొసీడింగ్స్ మరియు అతను అటువంటి సివిల్ ప్రొసీడింగ్స్‌ను తగిన శ్రద్ధతో మరియు మంచి నమ్మకంతో ప్రాసిక్యూట్ చేశాడనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు,

(1) (1893) ఎల్.ఆర్. 20 ఐ. ఎ. 155.

ఎందుకంటే జి.పి. నోట్ల లో తన వాటాను తనకు విడిగా కేటాయించాలని ఆయన స్పష్టంగా ఆత్రుతగా ఉన్నారు. అమలు కోర్టులో ఓడిపోయినా హైకోర్టులో అప్పీలుకు వెళ్లి అక్కడ సింగిల్ జడ్జి ముందు విజయం సాధించారు, కానీ చివరకు డివిజన్ బెంచ్ ముందు విఫలమై సింగిల్ జడ్జి తనకు అనుకూలంగా ఇచ్చిన తీర్పును రద్దు చేశారు. అందువలన రఘునాత్ దాస్ వైపు తగిన శ్రద్ధ మంచి విశ్వాసం కొరవడిందనే ప్రశ్నే లేదు. తరువాతి స్థానంలో ఈ సెక్షన్ మొదటి సందర్భం కోర్టులో మరియు అప్పీల్ కోర్టులో గడిపిన సమయాన్ని మినహాయిస్తుంది. అందువల్ల ఇతర షరతులు సంతృప్తి చెందితే, పైన పేర్కొన్న మొత్తం వ్యవధి మినహాయించబడుతుంది. (1) విచారణ ఒకే వాద కారణం మీద జరిగిందా, (2) అధికార పరిధి లోపం కారణంగా విచారణను స్వీకరించలేని న్యాయస్థానంలో సదుద్దేశంతో ప్రాసిక్యూట్ చేశారా అనే ప్రశ్నలు మాత్రమే మిగిలి ఉన్నాయి. తీర్పు డిక్రీ ద్వారా ప్రకటించిన తన హక్కులను అమలు చేయాలనే అతని వాదనపై అమలు ప్రక్రియ స్థాపించబడింది. ప్రస్తుత దావాలో చర్య వాద కారణం కూడా అదే హక్కును అమలు చేయడమే, ఒకే ఒక వ్యత్యాసం ఏమిటంటే, గత ప్రొసీడింగ్స్ లో రఘునాత్ దాస్ అమలులో తన హక్కులను అమలు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు మరియు ప్రస్తుత సందర్భంలో అతను అదే హక్కులను సాధారణ దావాలో అమలు చేయడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ప్రస్తుత దావా లో ఆయన కొత్తగా అడిగేదేమీ లేదు. సబార్డినేట్ కోర్టులోనూ, హైకోర్టులోనూ సదుద్దేశంతో అమలు ప్రక్రియను ప్రాసిక్యూట్ చేశాడనే విషయాన్ని కాదనలేం, ఎందుకంటే హైకోర్టు సింగిల్ జడ్జి తన దరఖాస్తును స్వీకరించే అధికారం కోర్టుకు ఉందన్న తన వాదనను సమర్థించారు. అమలు ప్రక్రియ అమలు చేసే న్యాయస్థానానికి దరఖాస్తును స్వీకరించే అధికార పరిధి లేదు, ఎందుకంటే అమలు చేయాలనుకున్న డిక్రీని ఆమోదించడానికి అధికార పరిధి లేని కోర్టు జారీ చేసినందున అది చెల్లుబాటు కాదు అనే ఇతర కారణాలతో డివిజన్ బెంచ్ ముందు అమలు ప్రక్రియ విఫలమైంది. అందువల్ల డిక్రీని ఆమోదించిన న్యాయస్థానంలో అధికార పరిధి లోపం డిక్రీకి జతచేయబడింది మరియు అదే లోపం కారణంగా అమలు చేసే కోర్టు అమలును అనుమతించలేకపోయింది. అమలు చేసే న్యాయస్థానంలో అధికార పరిధి లోపం చివరకు

అమలును స్వీకరించిన సింగిల్ జడ్జి నిర్ణయాన్ని డివిజన్ బెంచ్ రద్దు చేయడంతో బయటపడింది. మా అభిప్రాయం ప్రకారం భారత కాలపరిమితి చట్టంలోని సెక్షన్ 14 (1) యొక్క ప్రయోజనం పొందడానికి రఘునాథ్ దాస్ అర్హుడు మరియు ముందు పేర్కొన్న వ్యవధిని మినహాయిస్తే, నిర్ణీత కాలపరిమితి వ్యవధిలో దావా దాఖలు చేయబడింది అనడంలో ఎటువంటి సందేహం లేదు మరియు డివిజన్ బెంచ్ యొక్క తీర్పును కొనసాగించలేము.

కాలపరిమితి అంశాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకున్న డివిజన్ బెంచ్ మరో అంశం, అంటే ఆర్డర్ 2, రూల్ 2 ప్రకారం దావాను నిషేధించారా అనే అంశంపై విచారణ జరపాల్సిన లేదా ఏదైనా నిర్ణయం ఇవ్వాల్సిన అవసరం లేదని అభిప్రాయపడింది. కాబట్టి ఆ సమస్య పరిష్కారం కోసం దావా తిరిగి హైకోర్టుకు వెళ్తుంది. ఫలితంగా అప్పీలును స్వీకరించి, హైకోర్టు ఇచ్చిన తీర్పును మరియు డిక్రీని రద్దు చేస్తూ, అంశం నం. 3 ఫైండింగ్ కోసం కేసును తిరిగి హైకోర్టుకు పంపుతున్నాము. అప్పీలుదారు ఈ అప్పీలు యొక్క ఖర్చులతో పాటు హైకోర్టులో విచారణ ఫలితంగా అప్పీలు కింద డిక్రీ వచ్చిన విచారణ యొక్క ఖర్చులను పొందుతాడు, మరియు అప్పీలు యొక్క సాధారణ ఖర్చులు మరియు రిమాండ్ పై తదుపరి విచారణ ఖర్చులను హైకోర్టు ద్వారా వ్యవహరించబడుతుంది.

అప్పీల్ అనుమతించబడింది.

కేసు తిరిగి పంపబడింది.